

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 200g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă
(*suspendarea procesului civil*)

CHIȘINĂU

5 decembrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 8 noiembrie 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 5 decembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl Girel-Doru Dima, parte în dosarul nr. 2-2302/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 8 noiembrie 2019 de către dna Ina Dutca, judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 21 septembrie 2018, dna Natalia Dima a depus o cerere de chemare în judecată împotriva dlui Girel-Doru Dima cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului.

4. În cadrul ședinței de judecată dl Girel-Doru Dima a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

5. Prin încheierea din 5 noiembrie 2019, instanța de judecată a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia”.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 50 Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„[...]

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 2 Legislația procedurală civilă

„[...]

(3) Dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internațional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale.

[...]"

Articolul 260 Obligația instanței de a suspenda procesul

„(1) Instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul:

a) decesului sau reorganizării părții în proces ori a intervenientului principal dacă raportul juridic litigios permite succesiunea în drepturi;

[Lit. b) abrogată prin Legea nr. 66 din 13 aprilie 2017, în vigoare din 2 iunie 2017]

c) delegării către o instanță judecătorească străină a efectuării actelor de procedură;

d) situațiilor prevăzute de Legea insolvenței;

[Lit. e) abrogată prin Legea nr. 17 din 5 2018, în vigoare 01.06.2018]

f) inițierii medierii în condițiile Legii cu privire la mediere.

(2) Suspendarea procesului invocă suspendarea curgerii tuturor termenelor de procedură, precum și încetarea temporară a actelor procedurale, cu excepția celor de asigurare a acțiunii și a probelor.

(3) Actele procedurale efectuate în timpul suspendării procesului nu au efect juridic”.

8. Prevederile relevante ale Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii din 25 octombrie 1980 sunt următoarele:

Articolul 3

„Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:

a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și

b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

Dreptul privind încredințarea, vizat la lit. a), poate rezulta, între altele, dintr-o atribuire de plin drept, dintr-o hotărâre judecătorească sau administrativă sau dintr-un acord în vigoare potrivit dreptului aceluși stat.”

Articolul 16

„După ce vor fi informate despre deplasarea ilicită a unui copil sau despre neînapoierea sa în înțelesul art. 3, autoritățile judiciare sau administrative ale statului contractant unde copilul a fost deplasat sau reținut nu vor mai putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea până când nu se va stabili că nu se află întrunite condițiile prezentei convenții pentru înapoierea copilului sau până când o perioadă rezonabilă nu se va fi scurs fără ca o cerere pentru aplicarea convenției să se fi făcut.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției de neconstituționalitate menționează că Republica Moldova, prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468 din 29 ianuarie 1998, a aderat la Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii. Articolul 16 din Convenția menționată stabilește că, după ce vor fi informate despre deplasarea ilicită a unui copil sau despre neînapoierea sa în înțelesul articolului 3, autoritățile judiciare sau administrative ale statului contractant unde copilul a fost deplasat sau reținut nu vor mai putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea până când nu se va stabili că nu se află întrunite condițiile convenției pentru înapoierea copilului sau până când o perioadă rezonabilă nu se va fi scurs fără ca o cerere pentru aplicarea convenției să se fi făcut.

10. În acest sens, autorul excepției menționează că, în cadrul litigiului principal, a solicitat suspendarea procesului în baza articolului 16 din Convenție, cerere care a fost respinsă de către instanța de judecată pentru că articolul 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu reglementează posibilitatea suspendării procesului pentru asemenea situații.

11. Așadar, autorul excepției consideră că omisiunea legislatorului de a stabili la articolul 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă posibilitatea suspendării procesului în cazul în care autoritățile statului au fost informate despre deplasarea ilicită sau despre neînapoierea unui copil care are legătură cu o cauză civilă pendinte este contrară articolelor 8, 20 și 50 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl Girel-Doru Dima, parte în dosarul nr. 2-2302/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

16. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că norma contestată contravine articolelor 8, 20 și 50 alin. (2) din Constituție.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că articolul 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă, contestat de către autorul excepției, stabilește situațiile în care instanța de judecată este obligată să suspende procesul: a) în cazul decesului sau reorganizării părții în proces ori a intervenientului principal dacă raportul juridic litigios permite succesiunea în drepturi; c) în cazul delegării către o instanță judecătorească străină a efectuării actelor de procedură; d) în cazul situațiilor prevăzute de Legea insolvenței și f) în cazul inițierii medierii în condițiile Legii cu privire la mediere. De asemenea, articolul 261 din Cod stabilește cazurile în care instanța poate suspenda procesul din oficiu sau la cererea participanților la proces.

18. Astfel, Curtea constată că nici articolul 260 alin. (1) și nici articolul 261 din Cod nu dau posibilitate instanței de judecată să suspende procesul în cazul în care autoritățile statului au fost informate despre deplasarea ilicită sau despre neînapoierea unui copil care are legătură cu cauza civilă aflată în examinarea sa. Totuși, **acest fapt nu constituie un impediment pentru instanțele judecătorești să suspende procesul în astfel de situații, deoarece pot aplica direct prevederile articolului 16 din Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.** Conform prevederilor Codului de procedură civilă, dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, **se aplică normele tratatului internațional** dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale [articolul 2 alin. (3)].

19. De altfel, în jurisprudența sa Curtea a reținut că, aderând la o convenție internațională care guvernează libertățile și drepturile omului, **Republica Moldova va aplica dispozițiile acestei convenții, chiar dacă legislația internă în domeniul dat vine în contradicție cu dispozițiile ei.** Acordurile și convențiile internaționale asupra drepturilor omului, încheiate și ratificate în conformitate cu Constituția, **primează asupra reglementărilor legislative interne**, iar Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele și tratatele privind drepturile și libertățile omului **au un statut constituțional în ordinea juridică internă** (HCC nr.38 din 15 decembrie 1998).

20. Totodată, Curtea a statuat că, **dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului și legile interne ale Republicii Moldova, organele de drept sunt obligate să aplice reglementările internaționale** (HCC nr. 55 din 14 octombrie 1999). Mai mult, Curtea a reținut că **Republica Moldova nu poate invoca prevederile legislației sale interne ca justificare a neexecutării unui tratat la care este parte** (HCC nr. 2 din 20 ianuarie 2015, § 96; HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, § 80; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, § 28) și că **executarea prevederilor tratatelor internaționale pe care Republica Moldova le-a ratificat este indiscutabilă** (HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, § 81; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, § 34).

21. Prin urmare, Curtea reține că autorul excepției pune în discuție o problemă de aplicare a legii, care ține de competența instanței de judecată. În acest context, Curtea relevă că excepția de neconstituționalitate care face obiectul prezentei cauze nu intră în sfera controlului de constituționalitate, dat fiind faptul că motivele autorului se referă la aspecte ce țin de interpretarea și de aplicarea legii de către instanța de drept comun (DCC nr. 130 din 2 decembrie 2019, § 22; DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 48 din 5 aprilie 2019, § 15).

22. În baza celor menționate supra, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 260 alin. (1) din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ridicată de către dl Girel-Doru Dima, parte în dosarul nr. 2-2302/18, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 5 decembrie 2019

DCC nr. 134

Dosarul nr. 200g/2019